

ПАРТИЯ ГРУППАСИ НАМУНА БЎЛМОҚДА

«Матбуот» полиграфия бirlашмаси босма цехининг кўпгина коммунистлари номини шаҳарнинг Октябрь районидан яхши билди. Тошкентнинг 2000 йилги таъбирларнинг бошланган кезларда печатниклардан В. Паршин, М. Файзиёв, грамраччи Г. Фойси ва 1-босма цехда ҳарф терувчиси З. Ортоқовалар шаҳар юбилейига ўн биринчи беш йиллик топширини бажариш ташаббуси билан чиқдилар. Уни бirlашманинг 29 илгор ишчиси қўллаб-қувватладилар. Район санат корхоналарининг қўллаб-қувватловчи ишчилари бу мусобабага қўшмадилар. Ҳўш, ташаббус қандай ривожлантирилди?

Босма цехи партия группасининг ташкилотчиси А. Асқоров ҳисобот-сайлов партия йилгиликда ўз доқладани аниқ шундан бошлади. У кўндаларини маълум қилди. М. Зайтаев, Ш. Қудратов, М. Файзиёв март ойи охиридаги ўн иккинчи беш йиллик топширини бажаришга киришдилар. Уларнинг ҳаммаси ўз зиммаларида муқобил планлар қўйиб қўйди. 1985 йил охиригача яна бир беш йиллик вақтини бажаришга аҳд қилди!

Меҳнат гайратшижоати ҳақида яна бир мисол келтириб ўтмоқчимиз. Ҳозир бirlашма печатниклар ташаббуси билан Ўзбекистон пойтахти юбилей бағишланган ўн зарбдор вахта (Тошкент районлари миқдорига кўра) мусобаба ташкил этилди. Ҳар бир вахта яқин бўлган беш корхонада қўйиб бirlашмага байроқ кўтаришмоқда. Печатниклар яна социалистик мусобаба галиби бўлдилар. Улар СССР ташкил этилганлигини 60 йиллиги шарафига 7 марта зарбдор вахта галиби бўлишган эди. Ҳозир ҳам цехда кўчма Қизил байроқ ҳиллари турибди. Иккинчи квартал якунига кўра биринчи ўрнига эгаллашганлиги учун ана шундай таҳсинга сазовор бўлишди.

Беш йиллик марказий йилнинг ўтган етти ойи якунилари ҳам кишини қувонтиради: план аниқ ошириб бirlашди. Печатниклар 10 миң вақар қозони, 80 килограмм бўғичи тепаб қолдилар. Бу ютуқларга ўзидан эришилгани аён бўлган. Бу — тўн коллективнинг меҳнатга икжодий ёндашиши, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомига оғли муносабатда бўлиши натижасидир. Муваффақиятларини г беш омили яна шундани, партия группаси барча ташаббусларда, цехнинг ҳамма ишларида етакчи роль ўйнамоқда. Унинг сафаридида 13 коммунист бор. Лекин улар кўп ишларни удаламоқдалар. Бунинг сабаби уларнинг ҳар бири муайян иш участкасига

жавоб беради. Масалан, коммунист М. Файзиёв цех комитетининг раисидир. У «Меҳнатга яраша иш ва шараф» широри остида мусобабада иштирок этишга бошқоқ бўлган. Мусобаба ошқоралигига ҳам алоҳида эътибор беришмоқда. Цехда рағбат-баранг широрлар ва планларнинг қўйиш широри мумкин. М. Файзиёвнинг дастгоҳи олдида шундай ёзув бор: «Бу ерда бир беш йилликда икки беш йиллик топширини бажариш мусобабасининг ташаббускори ишлайди». Сифат стенида олди сифатли маҳсулот ва полиграфик хизматдан браква йўл қўйилган маҳсулотлардан намуналар бор.

Уларини ишлаб чиқарган кишининг исми-шарифи ҳам ёзиб қўйилган. Партия группаси топширилган ишга қандай муносабатда бўлиш намунасини кўрсатмоқда. Ҳозир 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

шу ерга қайтиб келмоқдалар. К. Тошқулов, П. Эргашев, А. Гойназаров, А. Хожимуродов ва бошқалар шулар жумласидандир. Негаки, бу ерда ишлаб чиқариш. Коллектив жуда ақил, ўз анъаналари бор. Печатниклар меҳнат коллективининг шарафини гоёт қадрлашди. Ўнги келганларга ҳамхўрлик кўрсатдилар, қувончларига шерик бўлишди. Натижада ёш йиллар тезликда ўз касбларини эгаллаб, ҳар томонлама ҳамхўрликка жавобан фидоқорона меҳнат қилишга интилишди.

Қисқиси, партия группасининг яхши ишлари кўп. Бироқ ҳисобот-сайлов йилгиликда коммунистлар ўзларини ишлаб чиқариш ютуқларига қўшаётган ҳиссаларини холисона баҳоладилар. Партия ташкилотидан бундан ҳам салмоқлироқ натижага эришиш мумкин эди-ми?

Сўзга чиқарилар шуни таъкидлашдики, буюртмаларнинг ўз вақтида тушмаслиги, сифатсиз юзлар ва бўғичлар янада самарали ишлашга ҳалақат берди. Айниқса ротада устуности бу нуқсонлардан кўпгина ки-йинчиликларга дуч келди.

Коммунистлар фойдаланилмаган яна қандай резервлар борлигига эътиборни қаратдилар. — Бўлғуси китобнинг сифати қўламадан бошланади,— деди В. Паршин.— Шунинг учун ҳам ҳарф териш цехига турдош коллективларга талабчанликни ошириш керак.

— Босма маҳсулот сифатини оширишнинг яна бир резерви бор. Мавжуд дастгоҳларни тартибга келтириш керак.— деб таъкидлаган М. Зайтаев.— Партия группаси ремонт графикаси яқин килиш, машиналарнинг профилактика кўригини назорат қилишни кучайтириш лозим.

Қ А Д И М И Й В А Ҳ А М И Ш А Н А В Қ И Р О Н

Биз шахризмизнинг ажойиб тарихи билан ҳақди суратда фахрлана оламиз. Аммо унинг бутунги куни қалбимизда янада кучлироқ ифтихор туйғуларини уяғотди. Бир вақтлар шаҳар оstonалари булган Шайх Хованди Тоҳир деб аталиб, кейинчалик қирқатариб айтилган, Кўкча, Себзор, Бешөгоч даҳалари ўрнида бутунги кунда ажойиб меъморилик ансамбллари, турар-жой кварталлари қад кўтарди.

Ҳимиз В. И. Ленин номи билан аталган СССР халқлари дўстлиги саройи барпо этилди. Шуниси диққатга сазоворки, СССР халқлари дўстлиги майдони ўз номига хос чинакам интернационал мазмунга эга. Бу ерда қирқча яқин миллат вакиллари меҳнат қилганлиги ўн амалдаги интернационализм намунасидир. Мармар йўлаклар ва зиналардан кўтарилиб, дўстлик кошонасининг кўб нарсларини кўзгудек аниқ эътирган ойнаванд даразаларига яринашлардан — ундан улкан фойеинг биринчи қавати равшан кўриниб турибди.

Эшикларда халқимизнинг асллар давомида сайқалланиб, қамол топан нафис ўймадорлик санъати ўз ифода-сини топан. Хилма-хил шаклдаги нақшларда эса халқнинг меҳр-муҳаббатини, саҳони муҳрлангандек. Бу эшиклар ўзбек халқининг саҳоватли қалбига ўхшайди, улар эзу мақсад билан узоқ-яқиндан келган барча дўстлар учун ту-ну-кун оқиб.

Шажримизда йирик турар-жой микроай-онларини бир-бири билан боғловчи магистрал йўллар ва тунеллар ҳам барпо этилмоқда. Халқлар дўстлиги проспекти билан Ўзбекистон кўчасининг кесилган жойидан ўтган ер ости йўли серватор ва магистрал иншоотлардан биридир. Ер ости йўли транспорт воситалари ҳаракатини бир маромга келтириб, пилдларни таъминлайди.

Ҳозир бу улкан ер ости йўлининг давоми, Хадра майдонида — Наовий ва Фурқат кўчалари кесилган чоррахада давом эттирилмоқда. Шу кунларда ер ости йўли қурилиши қизғин. Кабина ойнаси «Хадра» деб ёзилган машиналар объектига пешимат келиб туришди.

1979 йил совет пахта-чилиги тарихида алоҳида ўрин олди. Ҳозирги кунда республика миқдони пахтачилик 6 миллионлик кўрсаткичга эришти. Она шахримиз Тошкент улкан ҳосил учун курашда қисилма фаол иштирок этиб келмоқда. Ҳамма-ҳарларимиз пахта териш машиналарини, пахтачи қўл-наоризини ишлаб чиқармоқдалар. Бу машиналар мамлакатимизнинг бошқа пахтакор районларига ва чет элларга ҳам юборилмоқда.

РЕСПУБЛИКА БЎЙЛАБ МАХОН ОЙНАСИ

Чирчиқ трансформатор заводининг халқ истеъмолчи моллари цехида барпо этилган янги участка оригинал нур музика установкаларини тайёрлаб чиқара бошладилар. Завод конструкторлари автоматика тажриба конструкторлиги бюросидаги ҳаммаслари билан биргаликда ишлаб чиқарган приборлар сиртдан содда бўлиб, чорроқ бошқариш пулти билан ишлайди. Установа электр тармоғига уланиши билан замонавий музика янграйди ва унга жўр бўлиб рағ-баранг лампочкалар ёниб-ўчиб туради.

Завод приборни қўллаб ишлаб чиқаришга киришидан олдин 100 донасини ясаб, Чирчиқдаги «Космос» мағзинига юборди. Янгилик ҳаридорларга, айниқса, Эндиликда завод шу йилнинг охиригача мингта шундай аппаратни ишлаб чиқаради. Келгусида эса уни уч баравар кўпайтиради.

Халқ истеъмолчи моллари цехининг бошқа бир янгилиги «Ўзбекистон» кирилди. Оригинал шаклидаги бу қандил гўяда ичмач қилиб ишланган.

Сифат ПОСБОЛГИДА Ўзбекистон ССР Фанлар академияси илмий приборсозлик Марказий лойиҳа-конструкторлик ва технология бюросининг мутахассислари ярим ўтказкич сифатини аниқлаб берадиган оригинал прибор яратди. У ярим ўтказкич кристаллида бир неча микролики сферик чуқурчалар қолдиради ва металл пластинка юзига кремний қатлами не-чоглик текис югуртирилганлиги ва пластинканинг қалинлигини тез қамда гўяда аниқ белгилаб беради. Прибор кўп режими ва автомат режимида ишлайди. У ичмач, энгил, ташкилчи қулай. Ундан лабораторияларда ҳам, санат ишлаб чиқариши шартларида ҳам фойдаланиш мумкин.

«ОЛМОС ҲАМ ОЙНАСИ»

БАМАКО. Маликлар республиканинг қўшни Сенегал билан чегарадаги жуда катта территориясини «Олмос Ҳам Ойнаси» деб атайдилар. Кеннеба шаҳри бу улканни ўзига хос пойтахти ҳисобланади. Кейинги йилларда шаҳар атрофида умумий эриш салкам 70 та олмос топилиди. Дисса ва Гара дарёларининг ҳавзаларида ҳам вақин 232 карат келадиган йирик тошлар қазилди.

Икки миллион аҳоли шахримиз мамлакатимизнинг турли бурчакларидан, чет эллардан ҳар кун юз миңдан ортиқ меҳмон кутди. Тошкентнинг меҳмонларга ўтишдаи сўзлабидиган тарихий ёдгорликлари, ифтихор билан кўрсатилган бинолари ва кўча-кўчалари жуда кўп.

Оstonадан оҳишта қадам ташлаб ўтамиз. Ерда мармарга ўйилган гуллар чамани. У қошона гўмбазларини тўлдириб турган зарҳал қандиллар ёғдусидан кўни қамаштиради. Қандиллар эса ёдугилига ботирилган улкан узум бошларига ўхшайди. Улар асосан учта, чехословакиялик дўстларимиз Тошкент кошонаси учун махсус ясаб, қардошлик рамзи сифатида туҳфа этганлар. Яна юзлаб катта-кичик қандиллар чамани кошонанинг ҳамма йўлаклар ва хоналарини дўстлик қуёшидек мунаварр этиб турибди.

Саройнинг тўрт минг кишига муқаддасланган томоша зали, йўлакларга ётқизилган чўгдек поёндозлар, кенг ва қулай эсимиз, энг замонавий техника воситалари ва механизмларнинг ҳар бири алоҳида таъсирга эришди. Уларнинг ҳар қайсиси ўзига хос мўъжиза.

Дўстлик кошонасида 1981 йил февраль ойида Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди бўлиб ўтди. Республика партия ташкилотлари энг илгор вакиллари минбарда туриб Вагафини шон-шухрати ва халқимиз фаровонлиги йўлида қилатган эзу ишлари, келгусидаги режалари ҳақида тўлиб-тошиб гапирдилар.

Хадра ва Йўлдош Охунбоев номи майдонларида бунёд этилган ноёб архитектура нишоотлари Тошкентнинг хуснига-хусн қўйиб турибди. Пойтахтимизда маъмурий ҳамада кўп қаватли турар-жой бинолари қурилиши билан бирга санат корхоналари биноларининг архитектура-сига ҳам катта эъти-

бор берилмоқда. Ҳозирги кунда шаҳарда 400 дан кўп санат корхоналари бор. Маълумки, Ўзбекистон мамлакатининг асосий пахта базасидир. 1923 йил бошланиши арафасида «Туркистанская правда» газетаси бундай деб ёзган эди: «Биз 50 миң тонна пахта етиштирдик ва 500 миң тоннага қараб бораемиз, биз энди 1 миллион тонна тўғрисида илгидий равишда ўйланамиз». Мана шу 1 миллион тонна «оқ олтин» 1935 йилда тайёрланган. Республика 1950 йилда 2 миллион, 1958 йилда 3 миллион тонналик маррадан ошди.

«САХИЙ ЕР» ВИСТАВКАСИ

ПРАГА. Чисне-Будевине шаҳрида очилган «Сахий ер» ишлаб чиқариш виставкасида СССРнинг 220 тадан кўп корхонаси, қишлоқ хўжалик кооперативи ва илмий-тадқиқот институту, шунингдек Болгария, Венгрия, ГДР, Польша ва Совет Иттифоқининг турли ташкилотлари ўз ютуқларини кўрсатмоқда.

Бу йилги аънавий кўрик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши самарадорлигини оширишга, меҳнатни ташкил этиш ва ерга ишлов беришда резервлардан фойдаланишга қаратилган сўнги илмий-техник ечимларини намоён этишга бағишланган.

СССРнинг машина-созлик заводлари тежамли ва серурум техниканинг неча ўнлаб янги намуналарини, шу жумладан тоғ ёнбағирларида ишлашга мўлжалланган ўрнатма механизмлари бўлган тракторларни, қишлоқ учун юк автомобилларини, сабзавотчилик ва узумчилик хўжаликлари, томорчаларга атайган митти тракторларни қўйган.

Шу қўриқда қарийб ўн йилдан бери мутта-сил қатнашиб келаятган Совет Иттифоқи экспозицияси зўр қизилга сабзавот бўлмоқда. СССРнинг Оқивотат программасини бажаришга совет фани кўшган ҳиссани намоён қилиш эътибори билан томошабинларнинг диққат марказида турибди. Биотехнология асосида олинган кўшимча ем ва озуқа моддалари, боғлардаги ишларни механизация-лайдиган машиналар комплекси, янги наводон ва сабзавот экинлари, ветеринария техникаси ва препаратлар зўр қизилга уйғотмоқда.

1966 йилги илгизининг рамзий белгиси бўлиб В. И. Ленин проспекти билан Ўзбекистон ССР 50 йиллиги проспекти чорраха-сида «Матонат» монументи қад кўтариб турибди. Бу ер зилзила маркази бўлган. Қўпгина эски маҳаллар ўрнида янги микроайонлар барпо этилди.

Сарой томоша зали-нинг атрофларида 14 та ўймакор эшик ўрна-тилган, қўнқоник маш-хўр уста Қодиржон Хайдаров ва Файзулла-евлар бошлиқ нақш-евлар яратган бу санат намуналари бир қараш-даёқ киши нигоҳини сўхралаб қўйди.

Дўстлик кошонасида 1981 йил февраль ойида Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди бўлиб ўтди. Республика партия ташкилотлари энг илгор вакиллари минбарда туриб Вагафини шон-шухрати ва халқимиз фаровонлиги йўлида қилатган эзу ишлари, келгусидаги режалари ҳақида тўлиб-тошиб гапирдилар.

Хадра ва Йўлдош Охунбоев номи майдонларида бунёд этилган ноёб архитектура нишоотлари Тошкентнинг хуснига-хусн қўйиб турибди. Пойтахтимизда маъмурий ҳамада кўп қаватли турар-жой бинолари қурилиши билан бирга санат корхоналари биноларининг архитектура-сига ҳам катта эъти-

бор берилмоқда. Ҳозирги кунда шаҳарда 400 дан кўп санат корхоналари бор. Маълумки, Ўзбекистон мамлакатининг асосий пахта базасидир. 1923 йил бошланиши арафасида «Туркистанская правда» газетаси бундай деб ёзган эди: «Биз 50 миң тонна пахта етиштирдик ва 500 миң тоннага қараб бораемиз, биз энди 1 миллион тонна тўғрисида илгидий равишда ўйланамиз». Мана шу 1 миллион тонна «оқ олтин» 1935 йилда тайёрланган. Республика 1950 йилда 2 миллион, 1958 йилда 3 миллион тонналик маррадан ошди.

Уларнинг ҳар қайсиси ўзига хос мўъжиза. Дўстлик кошонасида 1981 йил февраль ойида Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди бўлиб ўтди. Республика партия ташкилотлари энг илгор вакиллари минбарда туриб Вагафини шон-шухрати ва халқимиз фаровонлиги йўлида қилатган эзу ишлари, келгусидаги режалари ҳақида тўлиб-тошиб гапирдилар.

ЯНГИ КОНЛАР

Гулчехра Нуруллаева — Ўзбекистон Ленин комсомол мукофоти лауреати. Тошкент Давлат университети ва Москвадаги М. Горький номли адабиёт институтини тамомлаган. «Кўёш табассуми», «Орзуларим қоқди қанот», «Ташмаман», «Иккинчи баҳор», «Лирика», «Бағишлов», «Пахта ҳиди» каби шеърли мажмуалар ва дostonлар муаллифи.

Шоира бугун ўзининг янги шеърларини «Тошкент таронаси» конкурсига лутфан тақдим этмоқда.

Гулчехра НУРУЛЛАЕВА:

«Юртим кучоғига улкан тўй келар»

Фахрия

Дилхуш кўшик келар, сархуш куй келар, Ажиб ифтор келар, ширин буй келар, «Икки минг йил» сўзин лештоққа ёзиб, Юртим кучоғига улкан тўй келар. Осмоннинг софлиги, тинчлиги гўзал, «Дустилик» деган сафини зичлиги гўзал, Енгларим шимариқ, кўллари қадоқ — Юртимнинг қувончга ўчлиги гўзал. Кўёш тилларда хўроқат куйлар, Минис тупроқ узра ҳаволат куйлар, Дилбар тоналдалар авжига чиқиб, Дил-дилдан куйлар, аломат куйлар. Яшиллик ширини шоҳларга осиб, Борки тароватин оғушга босиб, Шаҳрим зеболанур келкичак мисол, Мақтовга муносиб, шеърга муносиб. Шодон руҳдорларда ўзлгини таниб, Бахтидан ўргилиб, бахтидан ёниб, Чорлайди тўйига дилрабо шаҳрим Гўлдай қувонтириб, гўлдай қувониб, Сохта бўёқлардан мен холиман, дер, Ҳеч ўчмас муҳрим, имзолиман, дер, Жаҳон минбарига айланди-да у, Тансиқ бахтинингнинг тилсимлиман, дер. Энг туш каломлари биткилик оқда, Шодон нигоҳлари якин-йироқда. Кўллари кўксига суюқ шаҳримнинг, «Марҳамат», — демоқда, «қулук», — демоқда. Ширинг бахт сенинг, фақат бахт бўлсин, Майин табассуминг ҳамма вақт бўлсин, Саҳоват маркази, тинчлик маркази, Бўлса фақат сендай пойтахт бўлсин!

Кейин-чи!
У ёғи тайин манзара:
Борки зурёдларин босиб оғушга,
Ширин бахтларига боқардилар шод.
Дердилар: ажабо,
Ўшайди тушга...

Кейин-чи!
Кўчалар кезиб бирма-бир,
Кириб борардилар ҳар бир юракка.
Наҳот тутардилар, бўлса изтироб...
Шунда ҳам мунг қолса қай бир нигоҳда,
Иснод билардилар ўзлари учун,
Коммунист,
қурашчи номига инсод!
...Шундай келган, зотан, улларда ҳаёт.

Нодар ДУМБАДЗЕнинг «Абадиёт қонун» китобини ўқиб...

Тошкент билан дийдорлиқ манзараси

Кенгликлар тор келиб, Айрилиқ эзиб, Юлқинман ҳижрон боғичларидан, Бағринга гўдақдай сингилиман, бешиб — Хориқ юки бўлган соғинчларимдан, Гўдакман, мейхони топангидан маст, Масъуд шу оғушдан бошқани билмас... Шаҳрим, кўрдим сени, Усаман бирдан, Висол шодлигиндан осмонда бошим, Кийиниб тураркан атрофим нурдан, Сена илк шеър айтар ўн олти ёшим, Ун олти ёшимнинг оқинлиги бор, Рўхда нигоҳинг ёрқинлиги бор... «Фироқ ўраб олдм сўлу соғимни, Фироқ осмонига булут қантарди, Қанча кун яшадим сени соғиниб...» — Сипо қирқ ёшимнинг тўқиклар дарди, Қирқ ёш қадар англлар фасл бўларкан, Сени тан олганга — басир бўларкан... «Ўзингсан бешиги болалигимнинг, Қўлла, кези келгач, сен асо билан, Кўрмадинг, Кўрмагил нолалигимни...» — Олтими ёшим боқар илтижо билан, Олтими ёш нигоҳин майинлиги рост, Она шаҳрин унга суйимлиги рост, Мехринг офтобига, Тошкент, мен таслим, Айлантириб қўйди севр бошимни, Икки минг йил ашаб, сенинг гул фаслинг, Висол чоғи айтмай мен қай ёшимни! Гўдак, ўсмир, етуқ... Васлинг этиб маст, Ёшимни унутсам, шаҳрим, ажабмас... Бир лаҳза инча бор фаслим зоҳир, Севгисан, Тошкентим, севгисан ахир!

Тошкент хайкаллари

Охунбобо ўғли, Ҳамза, Собир Раҳим... Хайкаллар туршир сукутга тўлиб, Не бўларди, дейман, улларга игоҳ, Жон кирса, бирон-бир мўъжиза бўлиб, Сукунат айланиб хўроқат, табассумга, Кейин қадам ташлаб кетардилар шан, Қаерга, дейсизми! Уй-уйларига... Улар ҳам ўзимиз катори, зотан.

Аёл

Қўнот музейда кўрганм — қувлик билан жилмайиб турган чол-кампир хайкалчалар ривояти ҳақида ҳазил шеър.
Бир пайтлари кампир ва чол Селкиллаган ёш экан,
Чол — йиғит-у суқсур жамол,
Кампир — париваш экан, Айланмишга жуфт ошниця,
Совутмайин ошларин, Икковлари бир ёстиқча Кўйишибди бошларин,
Кўё дебди: «Ўзимизни Синаб борсақ ҳар нафас, Биздан фақат шиждон изми — Рўй-ростлик бўлса бас.

Бачана, сиз танҳо бир имон, Сиз мен учун аяшмоқчи деман, Инкилмасиз тик қоясимон, Айласа-да бурон чирпақар, Ҳаёт нима — кўрсангиз ичми, Минг хил йўриқ, минг хил тариқат, Лекин сиз-чун, сиздайлар учун Яшмоқ, бу — талмоқ ҳақиқат, Ҳазон билмас умр боғингиз, На тиг, на ўғ ва на муштлардан, Мумкин фақат инкилмоғингиз Ҳақиқатдан чекинишлардан, Нетай, мен ҳам тулик сибёча Сиз мисоли гоҳо рубаруб, Мен ҳайқисам бир сўз демоқча, Сизнинг зарбдан жарга уқди у, Мунофиқни қилмайдиман, Гарчи ичдан даррақ барганим, Сиз ташлаган камандан бирок Унглимоғи унинг дарғумон, Ниқоблардан тўйдим гоҳ буткул, Гоҳ мотамда кўрганман бурдин, Мен «тўйдим» деб шеърга осам дил, Сиз ўзимга очдингиз ўтин, Мен «уфладим, кўрinsa фириб, Лекин қачон кўфдан чиқолдим, Табрик этинг, мен сизни қўриб, Уз-ўзимга ўхшайди қолдим... Фахр этсин, мендан қилсин раши, Сизни нечоғ севса-да адиб, Утинман, ўтинчимда ашк: Сиз китобда юрмангиз ҳадеб...

Кодирийнинг оғини хайкаллари

Машраб ким! Биз учун беш қўлдай аён: Инсоф, адолат деб юрган дарбедар, Уни осар экан ақобир-аён, Осий, девона деб тарқатди хабар, Улуғбек — ўзбекининг кўксидан тоғ, Кўк унга, у кўкка бахшида, эҳсон, Лекин ул даҳонинг бошин олар чоғ Кўйдилар минг айб, минг битта нуқсон, Отинди не-не тош — турфа маломат Даврига симаган буюк зотларга, Бу — қай надомат-у, бу — қай адолат! Авлодлар кўмишида илтифотларга, Сира хор бўлмаган фидойи тақдир, Буюк бахшдаллик қолмаган ерда, Кечанинг хатоси бугунда тақдир, Бугуннинг ёлғонини фаш этар эрта, Мамнунман олдиндан кўриб ўртада Қора қоралигин, оқининг оқлигин, Лекин алам қилар ўшал эртада Менинг бўлмаслигим, менинг йўқлигим...

Оқ кундузлик, тун кечали Қанча йиллар ўтибди, Сирли икки кутичани Очмоқ пайти етибди, Кампир тутган кутичада Битта гурч бор эмиш, Чолинки бўш, У талтайиб, Таънамни бисёр демиш: «Сиз аёллар, бевафосиз, Бетийқисиз ҳар ишда, Сизнинг зотдан чиққан эмас, Чикмас сира фаришта...» Кампир дермиш, учириб қош Чоли қилган хуруждан: «Кун кеча дамловдим ош Сиз тўлганга гурчдан...» Андан қувнок андан ҳазин Хайллар бу, хайллар, Не бўлмасин, сизга таъзим Эй фаришта аёллар!

Оила

ДАВРАСИДА СУҲБАТЛАР

Табиат ҳамма инсонларга яхши фазилат адо этгани, лекин уни ҳар ким ўз жисмида муаммалар мужасамлаштира оладими? Бу саволга жавоб бериш анча мушкул. Сабаби, инсон кўп ҳолларда ўз камчиликларини тезда сезмаслик хусусиятига эга. Шунинг учун ҳам баъзан бу «насал улгайиб», охири «вой» бўлиши мумкин.

Масалан, айрим оилаларда ота-она фарзандга ортинча эътиқод қўйдилар. Уни баъзи ноҳайрат ҳаракатлардан тийиш ўрнига эришатиб, ҳамма ишини маъқуллайдилар. Тарбияда бу жараён айниқса хавфлидир. Бола қандай ишлар яхши-ю, қайсыларини ёмон, нима қилиши мумкин-у, нималарни қилиш ярамаслигини фарғига бормайди.

«Инобатхон деразадан ташқарига қаради. Қаради-ю, гулзор четиданги кўм устида Уйнаб ўтирган ўғли Ўлмасқон билан Шавкатни кўриб, алланечук бўлиб кетди. — Ана холос, дарров алоқ-чалоқ бўлиб олишибди-ку. — Инобатхон бир нарсадан уялгандек қизиқ ҳолатга тушди. Хайлган кечати воқеа келган

БАХТИЁРЛАР КОШОНАСИ

Шаҳарчали театр

Одатда болалар таълимда эртақлардаги воқеалар, қаҳрамонлар, қуроллар, қальталар тасвири узоқ вақтга сақланиб қолади. Мисолан, ва кунгуратор қалталар ҳеч вақт уларнинг ёдидан чиқмайди. В. И. Ленин номли боғдаги кўнурок театри худди шундай тузилиш ва композицияга эга. Бино олди бир-бирдан баландлиги, узунлиги, ўқи билан фарқ қилдилақ саккизта қисмдан иборат. Улар минорага ўхшаш ва кунгуратор композицияси билан бинони қасрга ўхшатиб юрган. Қисмлар юзаси майин вертикал чиқилар билан пардозланган. Вертикаль деразалар устидан бўртиб чиққан бетон тўсин соялари девор юзини жонлантриб туради. Бинонинг кириш эшиги устидан олдинга қараб бўртиб чиққан балқон олди қисмидаги устун устига томошага чорловчи сюжет тасвирланган.

Театрнинг ички қисми ҳам бой тузилган. Унинг ҳовли, натта зал, кичик зал, музей, вестибюли, фойега эга. Кириш вестибюли икки қисмга ажратилиб, биринчи қисми асосан кириш ва иккинчи қисми қаватта чиқиб эйналаридир. Иккинчи қисми аёвак пастроқ бўлиб, девори тўрида шарқона шаҳарча композицияси ишланган. Шаҳарча кириш пештоқига, минора, гумбази айвон, сарой пештоқига эга. Уларга ҳар хил сюжетлар ишланган. Унда устига болалар ўтирган ашак арава, девор марказий

ЎҚИНГ, БУ ҚИЗИҚ

ЭГИЗАК КЎРГАН КАМПИР
Медицинада бундай воқеалар ҳеч бўлмаган. Буни қарагинки, Эрон Озарбайжон и и н и г Оҳар округидаги Вар-зигоҳ қишлоғида яшовчи 85 яшар деҳқон Мамади Алининг хотини 69 ёшида Ҳасан-Ҳусан тугди.

БАҲАЙБАТ ЧАҚАЛОҚ
Жанубий Африкада, Дурбандан унча узоқ бўлмаган жойда ақинда 10,2 килограммлик ўғил бола туғди. Унинг қорали ораси 33 ёшли Кристини Мавее-нинг ва чақалоқнинг

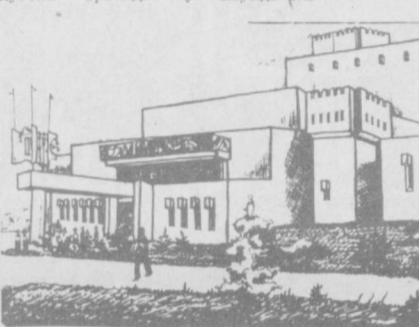
ди Инобат унга ўшириб, — менга насиҳат қилгунча, болангизга тарбия бериш!» Дилбархон кутилмаганда бу гани дугонасидан эшитиб, ҳайрон бўлди-ю, ҳеч нима демасдан ўғлини етаклаганича уйига кириб кетди. Овасининг ҳимоясидан дадил тортган Ўлмасқон эса йилгаб туриб Шавкатни қоралай кетди, кейин гап орасида, Дилбар ҳолам мени урдилар, деб ёлгон гапирди.

БОЛА ҚАЛБИ БЕҒУБОР

ПЕДАГОГИК ЎЙЛАР

«Болонга гапиратганини билди турса ҳам: — Улар шунақа зўравон, улар натта одам бўлиб кетишган, дадалари инженер-олим. Энди у ахлоқсиз, ярамас билан ўйнама, сени ҳам безори қилиб юборади, — деди.

Шу кун Инобатхон ўғлини кечгача уйдан эшикча чиқармади. Ўлмасқон уйда диндираб бўлиб роса зерикди. — Ана энди улар ярашиб, яна аввалгидек ўйнаб-қулиб ўтиришибди. Бу ўртада Инобатхоннинг Дилбархонга айтган паст-баланд гап кўнглини хира қилиб қўйди. Инобатхон энди Дилбархоннинг юзига қандай қилиб қарайди? Шунга айтди: «Сўз яхши — олтинга, ёмон эса — харга айланади» деб. Уйламай айтилган таъна сўзлари икки дунга орасида чу-

қундаги пештоқ устида қизиқчиллик, ўзбек халқ театри томошалари тасвирланган. Умуман бу девор ҳаётининг худди ўзига ўхшайди. Театр заллари ҳам қизиқарли тузилган. Катта зал ўртаси кенг бўлиб, унинг икки ён деворида оқ юзада учтадан қизғиш терракотдан ишланган карнайчи барельефи бор. Улар оқ фонда бўртиб турганлиги, тасвирларнинг маъно жиҳатидан реаллиги билан кишини ҳайқонлантриб юборади. Зал шифти уч қисмга ажратилиб марказий қисмида жойлаштирилган кичкина айлана фоналар шифтин юзидан тунга ўхшатиб

ҳаётини сақлаб қолиш учун врачлар операция қилишга мажбур бўдилар. Чақалоқ дунёга келиши билан шу қаҳар қаттиқ бақириб йилгачи, врачлар ва акушерлар ҳеч қачон бундай бақирқини эшитмаганлар. Яқинда чақалоқ 8 ойлик бўлди ва оғирлиги 25 килограмм, вези 6 ети, бу унинг тўққиз ёшли опсининг

оғирлигидан сал камроқдир. Баҳайбат чақалоқ ҳар кун бир литр сутли қоришма, 2 дона тухум ва кўплаб хил мевалар истеъмол қилмоқда... ВЕНГРИЯЛИК ЭГИЗАКЛАР
Яқинда Венгриянинг Сегеда шаҳрида яшовчи Х. Эдрене учта эгизак ўғил кўрди. Ой бошида эса Будапештада

дошлик ерданини берейдиган янги хўжаларга замонавий оловдалар кургазма асарларининг қаҳрамонлари бўлишди. Суратларда ер қазиб, йўллар қуриш, кўлаб дон, сазбавот, гўшт, сут

Тор қоринга сиққан, кенг уйимга сиқсан, — дея уни пайпаслаб қарши олди. Доно халқимизда шундай нақл бор: «Атар кўзинга чўп тушса, уни авайлаб ола бил, бўлмас кўр бўлишинг мумкин». Ҳа, ҳаётнинг тўфон-тўсувлари бор. Ундан мардонавор ўтиш учун ақл-фаросат, идрон, уқув керак.

Бола — ниҳол, унинг парварши ниҳоятда мураккаб. Ниҳолки киши соғундан асраб, еа ҳароратидан авайлаб ўстирилганидек, фарзандни ҳам вақтида меҳр бериб, лозим бўлганда қаттиқ қўллик ҳам қилиш керак. Тони у ҳаёт қандай бўлишини туншунот, инсонларга илтифотли бўлиб ўссин.

Ҳеч қачон бола олдида бирова, менинг ўғлим баҳодир, полдон, ўртоғини бир муштлашда йиқитади, каби сўзлар билан рағбатлангирманг. Кўча-кўйдан гап ташиб келиш, боладан фойдасиз гапларини сўраш ҳам ёмон одат. Бунинг ўрнига болага дўстлик ҳақида эртан айтиб бериш, топишмоқ ўргатиш, ўртоқлари ҳақидаги таассуроти ҳамда уларнинг характери хусусиятлари, ўйинлари тўғрисида гапириб беришга ўргатиш фойдалидир.

Виродларик, ақиллик ҳақида бу буюк кишиларимиз ҳақида хикоялар сўзлаб беринг ҳам тарбияда муҳимдир. Қ. АБДУЛЛАЕВА, Т. Н. Қорн. Ниёзий номли педагогика фанлари илмий текшириш институтининг мактабгача тарбия ва бошланғич таълим методикаси бўлими муdiri, педагогика фанлари кандидати.

БОЛУНГИ ИШИ...
Безнинг ширин-шар мевалари пишиди, Салим бобо ноқ, олма, узумларнинг сарқиларидан териб, уй шинтига тизмача билан осиб қўйди. Буларни кўрган набираси Ботиржон сўради: — Бобожон, буларни нега шинга осиб қўйдингиз? — Бознинг неъматини қишининг ганиматини бўлади, болам, — деди Салим бобо жилмайиб, — буларни қилма мазза қилиб еймиз... Ботиржон сарқил мевалардан жуда-жуда да егиси келди-да, бобоси айтган бир сўзин аслаб, ўйлаб қолди: — Бобожон, — деди у кўзларини мултиратиб, — бир марта ўзингиз «бугунги ишни эртанга қолдирма» деган эдингиз, бу меваларни ҳам қилма қолдирмай, бугун «сўз қолайлик».

КЎНГИРОК ОВОЗИ
Дилшод бу йил биринчи синфга ўқишга борди. Уни эрталаб даласи Қодир аки мактабга ташлаб, ишга кетди. Кечқурун илгач, ўғлидан сўради: — Дилшод, макта ахши эканми? — Яхши экан, болалар, қизлар ҳам парталар чирчиқ ўқитувимиз жуда яхши эканлар, — Сена мактаб нима ёқди? — Яна сўради Қодир аки. — Менга мактаб қўнгироқ овози келган экди, — деди Дилшод, — қўнгироқ жаранглаши биле ҳаммамиз ўйнаган ҳовлига чопиб чиқи кетдик.

ЭСИМДАН ЧИКИБДИ...
Лобар опа иш шовиб турган ад Карим югуриб уй кириб келди: — Ҳа, нега мактага бормадинг, Каримжон? — деб сўради Лобар опа ҳайрон бўлиб. — Э-э! — деб таъна бўлди Каримжон, нега айтмадингиз от папкам эсимдан чиқ қолибди-ку... Боллар, папкам қани, д масқара қилишди.

БИРИНЧИ ДАРСДА
Биринчи синфда (ринчи дарс бошланди, ўқитувчи она. Ватинилик ҳақида чирқил гапларди. — Бугунги дарс миз «Тинчлик — бунинг ширини» бўлади, — деди ўқитувчи. — Дунёда тинч бўлса, ҳаётимиз қирин, турмушимиз қиронув бўлади. Шу пайт олдипартада ўтирган ДС қўл қурибди. — Мен «Тинчлик» шеърини ўқиб да сам майлими? — деди. — Уки, Доно, қр-эшитайлик. В-Биз Ватан доладар, Тинчликнинг иб болаларига, Дунёда энг бахти Ватан дурдонадир. Доно қизиб яди-да, кулиб партаўтирди. Уқитувчи маманилмайди: у. — Яхши ёдлаб яхши шеър экан, «Веш» баҳо на-сизми, опа? — деди. — Сена алёй «веш» баҳо қўйма, деди ўқитувчи. — ммайиб. Доно мактабдан ит га келди-ю, қўшбилан деди: «Тинчлик» — Ура, ойини-мен биринчи дарс «веш» баҳо олдим, у-ди. Х. ҲАБИБУЛЛА

ДОНО НОЗИЛОВ,
Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг ўқитувчиси, архитектура кандидати.

ДОНО НОЗИЛОВ,
Абу Райҳон Беруний номли Тошкент политехника институтининг ўқитувчиси, архитектура кандидати.

УЗТАГ фотолар
Р. Шамсутдинов тилаган. [УЗТАГ]
3 Тошкент БЕГ ОШМОИ 1 СЕНТЯБРЬ, 19

